

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6. listopada 2018 roku powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (dalej zwana także: (...)) wniosła o zasądzenie od pozwanego J. C., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład (...) w R. kwoty 12.106,05 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od kwot:

- 292,74 zł od dnia 3. kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty;
- 1.607,61 zł od dnia 12. marca 2018 r. do dnia zapłaty;
- 1.848,20 zł od dnia 2. marca 2018 r. do dnia zapłaty;
- 8.045,43 zł od dnia 15. lutego 2018 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że strony zawarły zlecenia przewozu towarów, na podstawie których powód zobowiązał się do wykonywania na rzecz pozwanego usług przewozowych. Powód wykonał usługi przewozowe wskazane w załączonych do pozwu fakturach VAT, za które pozwany nie uiścił wynagrodzenia. Na kwotę dochodzoną pozwem składa się należność główna w wysokości 12.106,05 zł oraz kwota 3.845,75 zł tytułem rekompensat za koszty odzyskiwania należności, nie wliczona do wartości przedmiotu sporu (pozew, k. 2-7).

W dniu 6. marca 2018 roku pozwany złożył odpowiedź na pozew i zaskarżając go w całości wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko strona pozwana przyznała, iż łączyły ją z powodem zlecenia w zakresie przewozów krajowych. Uznał również swoją odpowiedzialność co do kwot 1.607,61 zł oraz 292,74 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych, które to kwoty pozwany miał uregulować. Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w pozostałym zakresie, podnosząc, iż reszta zadłużenia została spłacona przed wniesieniem pozwu. Co do kwoty rekompensat, pozwany podniósł, iż powód nie wykazał, że posiadał wymagalne roszczenia względem pozwanego oraz, że zostały one spełnione po terminie, oraz nie udowodnił, że poniósł dodatkowe koszty windykacji należności z tym związane (odpowiedź na pozew, k. 66-67).

Sąd ustalił, co następuje:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (Przewoźnik) pozostawał w stałych stosunkach gospodarczych z J. C., prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Zakład (...) w R. (Zleceniodawca). Współpraca między stronami polegała na świadczeniu przez powoda na zlecenie pozwanego usług transportowych (okoliczności bezsporne).

W okresie od listopada 2017 roku do marca 2018 roku (...) świadczył na rzecz J. C. usługi transportowe na podstawie wystawionych przez J. C. zleceń przewozu, za które następnie przewoźnik wystawiał zleceniodawcy faktury VAT, obejmujące kwoty należnego wynagrodzenia za przewóz. Zlecenia transportowe (...) otrzymywał od J. C. drogą e-mailową. Przewozy wykonywane były prawidłowo, za pośrednictwem podwykonawców powoda. J. C. nie zgłaszał zastrzeżeń do wykonanych przewozów (okoliczności bezsporne).

W związku z wykonaniem zleceń transportowych, spółka (...) wystawiła na rachunek J. C. następujące faktury VAT:

- nr (...) z dnia 13. listopada 2017 r. na kwotę 243,54 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 8. listopada 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 17. listopada 2017 r. na kwotę 365,31 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 16. listopada 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,

- nr (...) z dnia 20. listopada 2017 r. na kwotę 9.879,36 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 6. listopada 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 23. listopada 2017 r. na kwotę 121,77 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 21. listopada 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 29. listopada 2017 r. na kwotę 747,84 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 24. listopada 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 29. listopada 2017 r. na kwotę 17,22 zł brutto tytułem usługi zwrotu palet, na podstawie wykonanej usługi z dnia 30. października 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 8. grudnia 2017 r. na kwotę 1.583,01 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 8. grudnia 2017 r., z terminem płatności określonym na 12 dni,
- nr (...) z dnia 15. grudnia 2017 r. na kwotę 1.217,70 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 12. grudnia 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 22. grudnia 2017 r. na kwotę 1.520,28 zł brutto tytułem usługi zwrotu palet, na podstawie wykonanej usługi z dnia 22. grudnia 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 24. grudnia 2017 r. na kwotę 86,10 zł brutto tytułem usługi zwrotu palet, na podstawie wykonanej usługi z dnia 24. grudnia 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 29. grudnia 2017 r. na kwotę 121,77 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 12. grudnia 2017 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 12. stycznia 2018 r. na kwotę 2.070,09 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 12. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 15. stycznia 2018 r. na kwotę 2.152,50 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 10. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 19. stycznia 2018 r. na kwotę 1.461,24 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 16. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 22. stycznia 2018 r. na kwotę 5.688,75 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 10. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 26. stycznia 2018 r. na kwotę 974,16 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 25. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 29. stycznia 2018 r. na kwotę 1.414,50 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 10. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 29. stycznia 2018 r. na kwotę 1.414,50 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 24. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 29. stycznia 2018 r. na kwotę 1.414,50 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 24. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- nr (...) z dnia 31. stycznia 2018 r. na kwotę 8.045,43 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 30. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,

-nr (...) z dnia 16. lutego 2018 r. na kwotę 2.191,86 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 13. lutego 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,

-nr (...) z dnia 19. marca 2018 r. na kwotę 292,74 zł brutto tytułem usługi zwrotu palet, na podstawie wykonanej usługi z dnia 20. lutego 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni (okoliczności bezsporne; faktury VAT, k. 8, 12, 15, 18, 23-41).

J. C. dokonał płatności z opóźnieniem za następujące faktury VAT: (...) (opóźnienie 8 dni), (...) (opóźnienie 32 dni), (...) (opóźnienie 15 dni), (...) (opóźnienie 20 dni) oraz (...) (opóźnienie 20 dni), (...) (opóźnienie 19 dni), (...) (opóźnienie 14 dni), (...) (opóźnienie 26 dni), (...) (opóźnienie 27 dni), (...) (opóźnienie 19 dni), (...) (opóźnienie 27 dni), (...) (opóźnienie 23 dni), (...) (opóźnienie 25 dni), (...) (opóźnienie 22 dni), (...) (opóźnienie 11 dni), (...) (opóźnienie 56 dni), (...) (opóźnienie 56 dni), (...) (opóźnienie 36 dni), (...) (opóźnienie 70 dni) (potwierdzenia wykonanych operacji k. 42-45; faktury VAT, k. 8, 12, 15, 18, 23-41).

Pozwany nie zapłacił należności wynikających z faktur VAT:

- (...) z dnia 31. stycznia 2018 r. na kwotę 8.045,43 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 30. stycznia 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni (uiszczono część opłaty w wysokości 3.400,00 zł, pozostało do zapłaty 4.645,43 zł),
- (...) z dnia 16. lutego 2018 r. na kwotę 2.191,86 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 13. lutego 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- (...) z dnia 23. lutego 2018 r. na kwotę 1.607,61 zł brutto tytułem frachtu drogowego, na podstawie wykonanej usługi z dnia 20. lutego 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,
- (...) z dnia 19. marca 2018 r. na kwotę 292,74 zł brutto tytułem usługi zwrotu palet, na podstawie wykonanej usługi z dnia 20. lutego 2018 r., z terminem płatności określonym na 14 dni,

(faktury VAT, k. 8, 12, 15, 18; potwierdzenia wykonanych operacji k. 42-45)

Dnia 19. września 2018 r., J. C. wystawił na rzecz (...) notę obciążeniową, którą obciążył (...) kwotą 2.766,76 zł brutto, z tytułu niewykonania usługi dostarczenia przesyłki. J. C. oświadczył, że w związku z wystąpieniem wzajemnych należności i zobowiązań, dokonał kompensaty wierzytelności wynikających z wystawionych przez (...) faktur:

- (...) z dnia 9. lutego 2018 r. (kwota kompensaty 206,64 zł),
- (...) z dnia 16. lutego 2018 r. (kwota kompensaty 343,66 zł),
- (...) z dnia 9. lutego 2018 r. (kwota kompensaty 2.216,46 zł).

Powód nie kwestionował oświadczenia pozwanego (okoliczności bezsporne, nota obciążeniowa, k. 21; nota kompensacyjna, k. 22).

Stan faktyczny opisany powyżej był w przeważającej części – wskazanej wyżej – bezsporny między stronami niniejszego postępowania. Podstawę ustaleń stanowiły zatem twierdzenia strony powodowej niezakwestionowane albo wprost przyznane przez pozwanego, a zatem dotyczące faktów bezspornych.

Powołane powyżej odpisy dokumentów prywatnych oraz wydruki, przedłożone przez strony, Sąd uczynił podstawą dokonanych ustaleń – w zakresie wskazanym wyżej, przy odpowiednich partiach ustaleń. Wiarygodność dokumentów i wydruków nie była kwestionowana przez strony, Sąd zaś nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Sporna między stronami była kwestia spełnienia dochodzonego roszczenia przez pozwanego oraz ocena prawna zaistniałych okoliczności.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że powód wywodził dochodzone roszczenia w niniejszej sprawie z zawartych z pozwanym umów przewozu towarów, na podstawie których powód zobowiązał się do wykonywania na rzecz pozwanego zleconych mu usług przewozowych. Usługi świadczone przez powoda wykonywane były na podstawie wystawionych przez pozwanego zleceń przewozowych. Należy więc uznać, iż strony zawarły ze sobą szereg umów przewozowych.

Umowa przewozu uregulowana została w przepisie art. 774 k.c., zgodnie z którym przez umowę przewozu przewoźnik zobowiązuje się w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy. Uregulowanie zawarte w tytule XXV kodeksu cywilnego ma charakter subsydiarny do przepisów regulujących w sposób szczególny – w odniesieniu do poszczególnych rodzajów transportu stosunki w tym zakresie (por. art. 775 k.c.). Uznaje się je zwykle za podstawowy zbiór przepisów normujących w sposób ogólny i ramowy zasady umowy przewozu (por. W. Górski, w: SPC, t. 3, cz. 2, s. 490; M. Stec, w: SPP, t. 7, s. 822). W niniejszej sprawie w stosunku zobowiązaniowym łączącym strony znajdują zastosowanie przepisy ustawy - Prawo przewozowe z dnia 15 listopada 1984 r. (Dz.U. Nr 53, poz. 272), gdzie uregulowany został m.in. przewóz rzeczy (art. 1 tejże ustawy). Należy wskazać, że zawierając umowę przewozu, przewoźnik zobowiązuje się w zakresie swojego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy. W istocie chodzi o przemieszczenie w przestrzeni osób lub rzeczy przy pomocy specjalnie skonstruowanych środków transportu (por. M. Stec, w: SPP, t. 7, s. 825; Z. Gawlik, w: A. Kidyba (red.), KC. Komentarz, t. 3, 2010, s. 796–797). Umowę przewozu kwalifikuje się jako umowę należącą do kategorii "umów o świadczenie usług"; przy czym bezpośrednią funkcją komentowanego uregulowania jest stworzenie ram prawnych dla stosunku, którego źródłem jest umowa nazwana, w ramach którego następuje świadczenie "wyspecjalizowanych" usług – usług transportowych. Umowa przewozu jest umową dwustronnie zobowiązującą, kauzalną, wzajemną i odpłatną. Przewoźnik zobowiązuje się do świadczenia usług przewozowych w zamian za ekwiwalent (ekonomiczny odpowiednik) swojego świadczenia, jakim jest wynagrodzenie, co pozwala zakwalifikować przewóz jako umowę odpłatną i wzajemną (por. E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 7, Warszawa 2016, komentarz do art. 774 k.c., nb 1-5).

Między stronami bezsporny był fakt zawarcia umów o treści przedstawionej przez powoda w pozwie. Pozwany nie kwestionował należytego wykonania przez powoda świadczeń z łączących strony umów przewozu ani wysokości należnego mu z tego tytułu wynagrodzenia. Podniósł, iż roszczenie powoda wygasło wskutek spłaty całości dochodzonej wierzytelności przez pozwanego, za wyjątkiem kwot z dwóch pierwszych faktur VAT wymienionych w pozwie, co do których pozwany uznał powództwo.

Zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, wynikającym z przepisu art. 6 k.c. oraz stanowiącego jego odpowiednik procesowy art. 232 k.p.c., to powód winien udowodnić okoliczność wykonania umowy oraz wysokość dochodzonego roszczenia. Okoliczności te jednak w sprawie nie były sporne a jej rozstrzygnięcie sprowadzało się do oceny skuteczności podniesionego przez pozwanego zarzutu spełnienia świadczenia, a w konsekwencji wygaśnięcia dochodzonego roszczenia.

W odpowiedzi na pozew, strona pozwana podnosiła, iż na dzień 16 stycznia 2019 r. do zapłaty pozostawały jedynie kwoty wynikające z faktur nr (...), pozostałe zaś kwoty dochodzone pozwem zostały zapłacone. W konsekwencji, to na nim zgodnie z przepisem art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności spełnienia świadczenia.

Pozwany nie przedstawił Sądowi żadnych dowodów na poparcie twierdzeń przytoczonych w odpowiedzi na pozew. Dowodem na tę okoliczność nie mogło być jedynie twierdzenie pozwanego o uregulowaniu należności z tytułu faktur VAT nr (...) z dnia 16. lutego 2018 r., oraz (...) z dnia 31. stycznia 2018 r. Niniejsza okoliczność nie wynika z materiału dowodowego zaprezentowanego przez pozwanego. W tej sytuacji brak było podstaw, aby ustalić sporne okoliczności w sposób zgodny z twierdzeniami pozwanego. W ocenie Sądu pozwany nie zaoferował żadnego dowodu, w oparciu o który Sąd mógłby ustalić, iż pozwany zapłacił na rzecz powoda wymagalne kwoty. Pozwany nie zdołał również udowodnić okoliczności, iż pismo powoda, w którym nie wymienia części faktur VAT, stanowi dowód zapłaty. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, załączonego do akt przez powoda, udało się ustalić, iż należność wynikająca ze spornej faktury nr (...) z dnia 31. stycznia 2018 r., opiewającej na kwotę 8.045,43 zł, została uregulowana przez pozwanego w części, tj. do wysokości 3.400,00 zł (k. 42 – płatności z 9. kwietnia i 25. kwietnia 2018 roku). Pozostała do zapłaty kwota, należna powodowi od pozwanego z powyższej faktury wynosi zatem 4.845,43 zł. Świadczenie objęte fakturą nr (...) zostało przez pozwanego spełnione do kwoty 343,66 zł, wskutek dokonanego potrącenia (nota kompensacyjna, k. 22), a zatem do zapłaty z tej faktury VAT pozostała kwota 2.191,86 zł.

W związku z niesprostaniem przez pozwanego ciężarowi udowodnienia spełnienia świadczenia w pozostałym zakresie, tj. niewykazania przezeń faktu zapłaty kwot ze spornych faktur VAT, Sąd uznał za zasadne przyznanie powodowi kwoty nieuregulowanych należności, w łącznej wysokości 8.593,98 zł, o czym rozstrzygnął w punkcie 1. wyroku.

Na podstawie art. 7 ustawy z dnia 8. marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2016 poz. 684), Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych od należności głównej, w tym za okresy przypadające od dnia 1. stycznia 2020 roku – z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym. Daty początkowe, od których powód domagał się zasądzenia odsetek nie były sporne.

Jeżeli chodzi o zgłoszone w pozwie żądanie zasądzenia kwot rekompensat za odzyskiwanie należności na podstawie ustawy z dnia 8. marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2016 poz. 684), to w ocenie Sądu, jest ono także częściowo zasadne.

Zgodnie z art. 10 powołanej ustawy, w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją, która weszła w życie z dniem 1. stycznia 2020 roku, wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o którym mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, bez wezwania, przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 euro przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne. Zgodnie z treścią powyższego przepisu, kwota rekompensaty odzyskiwania należności, stanowiąca równowartość 40 euro, przysługuje wierzycielowi od dnia nabycia uprawnienia do odsetek na podstawie art. 7 ust. 1 lub 8 ust. 1 tej ustawy. Zgodnie z art. 7 ust. 1 powołanej ustawy, który znalazłby zastosowanie w niniejszej sprawie, w transakcjach handlowych – z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny - wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określanej na podstawie art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2012 r. poz. 749, ze zm.), chyba że strony uzgodniły wyższe odsetki, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie; 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie albo wezwaniu, o którym mowa w art. 6 ust. 2 i 3.

W ocenie Sądu, powyższe regulacje należy interpretować wprost: przesłanką do uzyskania prawa do rekompensaty jest jedynie wymagalność odsetek za opóźnienie w płatnościach. Przepisy te nie przewidują – wbrew twierdzeniu pozwanego – przesłanki poniesienia przez wierzyciela kosztów odzyskiwania należności. Według Sądu, jest to interpretacja zgodna z celem ustanowienia tych przepisów, jakim jest wszakże zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych. Ustawa konstruuje mechanizm, w którym opóźnienie w płatności automatycznie generuje uprawnienie do rekompensaty. Nie wynika natomiast z treści przepisów, aby wierzyciel miał wykazywać poniesienie kosztów, tym bardziej, że mogłoby to rodzić wątpliwości, co można uznać za takie koszty. W ocenie Sądu, intencją ustawodawcy unijnego było zapewnienie wierzycielowi uprawnienia do rekompensaty w wysokości 40 euro w

momencie, gdy powstaje prawo do uzyskania od dłużnika odsetek i uprawnienie to nie jest uzależnione od poniesienia przez wierzyciela konkretnie wskazanych czy wykazanych kosztów odzyskania należności. Powyższe zapatrywanie w całości podzielił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11. grudnia 2015 roku (III CZP 94/15, OSNC 2017 nr 1, poz. 5), w której wskazał, że rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust 1 ustawy z dnia 8. marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania, że koszty te zostały poniesione. Należy jednak zwrócić uwagę, że żądanie zasądzenia zryczałtowanej kwoty rekompensaty kosztów odzyskania należności może zostać uznane za sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego (art. 5 k.c.). W uchwale Sąd Najwyższy podkreślił, że ze względu na dolegliwość sankcji opisanej w art. 10, rolą sądu orzekającego o przyznaniu równowartości 40 euro jest zbadanie, czy w okolicznościach konkretnej sprawy wierzyciel nie nadużył swojego prawa podmiotowego.

Na podstawie powyższych rozważań Sąd uznał za zasadne przyznanie równowartości 40 euro w przeliczeniu na złote polskie, według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, od każdej z czterech faktur VAT, które nie zostały przez pozwanego opłacone, a które zostały objęte pozwem. Niewątpliwie jest, że umowy zawarte przez strony stanowiły transakcje handlowe w rozumieniu powołanej wyżej ustawy a kwoty należnego powodowi wynagrodzenia, objęte fakturami VAT, nie zostały zapłacone w terminie. Zasadne więc było przyznanie powodowi kwoty 668,50 zł (168,34 zł + 167,12 zł + 167,12 zł + 165,92 zł), wynikającej z art. 10 ust 1 ustawy z dnia 8. marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Pozwany nie kwestionował wysokości ww. kwot rekompensat, wskazanych przez stronę powodową.

Powód domagał się także zasądzenia na jego rzecz kwot rekompensat, stanowiących równowartość kwoty 40 euro, przeliczonej na złote polskie według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, od kwot wynagrodzeń z 19 innych faktur VAT, które zostały przez pozwanego uregulowane z opóźnieniem, ale przed procesem. W ocenie Sądu, w powyższym zakresie, należało rozpatrzyć, czy powyższe żądanie nie było sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego, na podstawie art. 5 k.c.

Zgodnie z treścią art. 5 k.c., nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W tym miejscu wymaga zaznaczenia, że konstrukcja nadużycia prawa jest instytucją prawa materialnego, Sąd orzekający jest zatem uprawniony do zastosowania przepisu art. 5 k.c. z urzędu, jeżeli uzna, że w okolicznościach danej sprawy zachodzą szczególne okoliczności dostatecznie uzasadniające jego zastosowanie. Nie można bowiem wykluczać dokonywania przez sąd z urzędu oceny sposobu wykonywania prawa podmiotowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23. maja 2013 r., IV CSK 660/12). Ocenie przez pryzmat art. 5 k.c. podlega zachowanie wszystkich podmiotów prawa, zarówno osób fizycznych, jak i prawnych. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 października 2001 r. (I CKN 458/00) stanął na stanowisku, że ocena nadużycia prawa powinna być dokonywana z uwzględnieniem obowiązku uczciwego postępowania także w stosunkach pomiędzy podmiotami nie będącymi osobami fizycznymi. Do nadużycia prawa może także dojść w stosunkach między osobami prowadzącymi działalność gospodarczą, co Sąd Najwyższy wyraźnie potwierdził w wyroku z dnia 27 czerwca 2001 r. (II CKN 604/00, OSNC 2002, nr 3, poz. 32), w którym uznał za nadużycie prawa podniesienie zarzutu przedawnienia właśnie w stosunkach między przedsiębiorcami.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zachodziła konieczność oceny żądania powoda w kontekście nadużycia prawa podmiotowego. Zdaniem Sądu, w okolicznościach sprawy należało uznać, iż do takiego nadużycia doszło.

Roszczenie o stałą kwotę rekompensaty kosztów odzyskiwania należności przysługuje wierzycielowi od każdej dokonywanej transakcji handlowej. W przypadku umów ramowych przez transakcję handlową należy rozumieć każdą transakcję wykonawczą (komentarz L.: Ustawa o terminach zapłaty, komentarz red, dr hab. K. O.). Jak jednak trafnie zauważył Sąd Najwyższy w uchwale Izby Cywilnej z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 94/15, „mając jednak na uwadze

dolegliwość dla dłużnika takiej sankcji, do sądu orzekającego w sprawach o przyznanie równowartości 40 euro, należy zbadać, czy w okolicznościach konkretnej sprawy wierzyciel nie nadużył przyznanego mu prawa, biorąc pod uwagę art. 5 k.c.”.

Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie swojego prawa i nie korzysta z ochrony. W przedmiotowej sprawie, aktywność powoda nakierowana na uzyskanie zapłaty od pozwanego za ww. 19 faktur VAT ograniczyła się jedynie do pojedynczego wezwania do zapłaty, skierowanego do dłużnika. Oznacza to, iż koszty poniesione przez powoda z tytułu dochodzonych należności były znikome i nieproporcjonalnie niższe niż dochodzona kwota rekompensat, która łącznie miałaby wynosić równowartość kwoty 760 euro. Warto również w tym kontekście zwrócić uwagę na fakt, iż opóźnienia w płatnościach pozwanego nie były znaczne, obejmowały bowiem okresy od kilkunastu dni do dwóch miesięcy. Dodatkowo zważyć należy, że kwoty objęte niektórymi spośród uregulowanych przez pozwanego z opóźnieniem fakturami VAT były niższe albo nieznacznie tylko wyższe niż dochodzone od nich przez powoda kwoty rekompensat. Ponadto, pozwany w żaden sposób nie udowodnił, iż powyższe opóźnienia w zapłacie spowodowały wymierne szkody w jego majątku. Kwoty dochodzone tytułem rekompensat powinny – w ocenie Sądu – zgodnie z ich nazwą – rekompensować uszczerbki wywołane koniecznością wyegzekwowania od dłużnika zaległych płatności, nie zaś prowadzić do powiększenia majątku wierzyciela. Zasadniczym celem omawianej regulacji ma być bowiem motywowanie dłużników do terminowego spełnienia świadczeń, nie zaś stanowić źródło wzbogacenia wierzycieli.

Zdaniem Sądu możliwość skorzystania przez powoda z przyznanego przez ustawę uprawnienia winna być limitowana okolicznościami sprawy i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Wykorzystywanie tego prawa w sposób proponowany przez powoda prowadzi z jednej strony do pozyskania przez niego korzyści finansowych, które nie znajdują uzasadnienia, skoro zakładany przez ustawodawcę cel stosowania tej rekompensaty wobec pozwanego dłużnika praktycznie został osiągnięty, a z drugiej strony generuje nieproporcjonalne względem zawinienia dłużnika obciążenie pozwanego i nie pozostaje w zgodzie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa oraz z zasadami lojalności i uczciwości kupieckiej.

Uwzględniając powyższe, na gruncie rozstrzyganej sprawy, stwierdzić należy, że warunki, od których uzależniona jest możliwość naliczenia rekompensaty określonej w art. 10 powyższej ustawy, zostały spełnione co do kwot wierzytelności objętych fakturami nieopłaconymi przez pozwanego (objętych pozwem). Co się zaś tyczy tych opłaconych przed procesem, z opóźnieniem, to Sąd uznał za zasadne przyznanie jednorazowej kwoty rekompensaty, odpowiadającej proporcjonalnemu wkładowi powoda w dochodzenie należności od pozwanego, w kwocie 169,99 zł (od pierwszej faktury VAT zapłaconej z opóźnieniem).

Podsumowując powyższe rozważania wskazać należy, że należna powodowi kwota rekompensat wyniosła 838,49 zł, o czym Sąd orzekł w punkcie 1 wyroku, na podstawie przepisów powołanych powyżej.

W pozostałej części powództwo podlegało oddaleniu (pkt 2. wyroku).

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 100 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia. Na koszty poniesione przez powoda złożyły się: opłata skarbową od złożonego pełnomocnictwa – 17,00 zł, opłata od pozwu – 300,00 zł oraz honorarium radcy prawnego – 3 600,00 zł. Koszty powstałe po stronie pozwanego obejmowały: wynagrodzenie radcy prawnego – 3 600,00 zł, opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17,00 zł. Łącznie koszty procesu wyniosły 7 534,00 zł. Wobec tego, że powód wygrał sprawę w 71%, winien ponieść 29% kosztów procesu, tj. kwotę 2 184,86 zł, zaś pozwany winien ponieść 71 % kosztów, tj. 5 349,19 zł, wobec czego pozwany winien zwrócić powodowi kwotę 1 732,14 zł, o czym orzeczono w pkt. 3. wyroku.

W związku z uznaniem powództwa w części przez pozwanego, Sąd postanowił nadać wyrokowi w pkt. 1a) i 1b) rygor natychmiastowej wykonalności, o czym orzeczono w pkt. 4 wyroku, na podstawie art. 333 par. 1 pkt 2 k.p.c.

Biorąc pod uwagę wszystkie powołane wyżej okoliczności, Sąd na podstawie wskazanych w uzasadnieniu przepisów orzekł jak w wyroku.

SSR Aleksandra Zielińska – Ośko

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.